

Fremsat den 20. december 2018 af sundhedsministeren (Ellen Trane Nørby)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om anvendelse af tvang i psykiatrien m.v.

(Præcisering af målgruppen til de særlige pladser på psykiatrisk afdeling, indstillingsret for regionsrådet og justering af visitationskriterierne til de særlige pladser på psykiatrisk afdeling)

§ 1

I lov om anvendelse af tvang i psykiatrien m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1160 af 29. september 2015, som ændret ved § 7 i lov nr. 656 af 8. juni 2016 og § 1 i lov nr. 691 af 8. juni 2017, foretages følgende ændringer:

1. I § 42 a, stk. 2, 1. pkt., indsættes efter »tilbyde«: »habile patienter, der er fyldt 18 år og giver informeret samtykke hertil,«.

2. I § 42 b, stk. 3, 1. pkt., indsættes efter »fra kommunalbestyrelsen i patientens handlekommune«: »eller regionsrådet i patientens bopælsregion«.

3. § 42 c, stk. 1, affattes således:

»Visitationen til en af de særlige pladser på psykiatrisk afdeling skal tage udgangspunkt i den enkelte patients behov. Der kan visiteres til ophold på en af de særlige pladser på psykiatrisk afdeling, hvis patienten vurderes at være eller i risiko for at blive til fare for andre og uforudsigelig i sin adfærd, har eller må formodes at have en svær psykisk lidelse, og har særlige sociale problemer, samt hvis:

1) Patientens forløb er karakteriseret ved gentagne indlæggelser eller én længerevarende indlæggelse i den regionale psykiatri, eller

- 2) opholdet vurderes at være det bedst egnede for at kunne imødekomme den pågældendes særlige behov for behandling, rehabilitering og støtte, herunder eventuelt misbrugsbehandling, eller
- 3) opholdet på baggrund af en begrundet formodning vurderes at være egnet til at forhindre, at patienten vil indtage eller købe rusmidler, anskaffe farlige genstande eller begå kriminalitet, herunder udøve vold.«

4. I § 42 h, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »kommunalbestyrelsens«: »eller regionsrådets« og efter »kommunalbestyrelsen«: », regionsrådet«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. april 2019.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men lovens § 1 kan ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Færøerne med de ændringer, som de færøske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. **Indledning**
2. **Lovforslagets hovedindhold**
  - 2.1 Justering af visitationskriterierne til de særlige pladser
    - 2.1.1 *Gældende ret*
    - 2.1.2 *Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*
  - 2.2 Indstillingsret for regionsrådet
    - 2.2.1 *Gældende ret*
    - 2.2.2 *Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*
  - 2.3 Videregivelse af oplysninger
    - 2.3.1 *Gældende ret*
    - 2.3.2 *Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*
  - 2.4 Præcisering af persongruppen til de særlige pladser
3. **Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige**
4. **Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.**
5. **Administrative konsekvenser for borgere**
6. **Miljømæssige konsekvenser**
7. **Forholdet til EU-retten**
8. **Hørte myndigheder og organisationer m.v.**
9. **Sammenfattende skema**

1. Indledning

Efter en række alvorlige hændelser på botilbud i 2016 satte regeringen et skærpet fokus på den eksisterende indsats i den regionale psykiatri, på botilbuddene og samarbejdet imellem disse, samt håndtering af behovene hos en mindre gruppe særlig udsatte personer med blandt andet svære psykiske lidelser og udadreagerende og uforudsigelig adfærd.

Regeringen indgik på denne baggrund i efteråret 2016 en bred politisk aftale med satspuljepartierne om at afsætte 400 mio. kr. til en handlingsplan til forebyggelse af vold på botilbud. Som led i udmøntning af aftalen vedtog Folketinget i juni 2017 en ændring af lov nr. 1160 af 29. september 2015 om anvendelse af tvang i psykiatrien (herefter psykiatriloven) om hjemmel til at etablere en ny type særlige pladser på psykiatrisk afdeling.

Formålet med oprettelsen af de særlige pladser er at stabilisere en mindre gruppe særligt udsatte personer med behov for en specialiseret, stabil og helhedsorienteret indsats. Denne behandlingsindsats skal medvirke til at reducere antallet af voldepisoder og konflikter på bosteder, og give tryggere forhold for både medarbejdere og de øvrige beboere på bostederne.

Efter vedtagelsen af reglerne om de særlige pladser har der dog vist sig udfordringer med i tilstrækkeligt omfang at visitere patienter til de særlige pladser, og en stor del af pladserne står således tomme.

Danske Regioner og KL har i forbindelse med økonomiforhandlingerne for 2018 samt ved drøftelser med Sundheds- og Ældreministeriet bemærket, at visitationskriterierne i psykiatriloven efter deres vurdering begrænser muligheden for at visitere alle patienter i den relevante målgruppe.

Da de særlige pladser ikke er blevet anvendt i det omfang, der var intentionen med vedtagelsen af loven, ønsker regeringen at justere visitationskriterierne til de særlige pladser. Lovforslaget har således til hensigt at sikre, at visitationskriterierne i psykiatriloven ikke virker unødigt begrænsende, og at der i højere grad bliver visiteret patienter til de særlige pladser inden for den relevante målgruppe.

Med lovforslaget stilles der forslag om at lempe tre af de seks visitationskriterier i psykiatriloven, ligesom det foreslås, at der alene skal ske opfyldelse af i alt fire af visitationskriterierne. For bedre at bringe den regionale psykiatris indsigt og viden om de enkelte borgeres behov i spil, stilles der endvidere forslag om, at også regionsrådet i patientens bopælsregion får mulighed for at anmode visitationsforummet om at udfærdige en indstilling til en særlig plads.

2. Lovforslagets hovedindhold

2.1 Justering af visitationskriterierne til de særlige pladser

2.1.1 *Gældende ret*

De særlige pladser er særlige psykiatriske sengeafsnit med fokus på rehabilitering og behandling. Det følger således af psykiatrilovens § 42 a, stk. 2, at formålet med de særlige pladser er at tilbyde en intensiv og helhedsorienteret behandlings- og rehabiliteringsindsats med henblik på at stabilisere patientens helbred og forbedre patientens evne til at mestre hverdagen, herunder ved psykiatrisk behandling og frivillig misbrugsbehandling og ved socialfaglige indsatser, beskæftigelse og aktiviteter. Formålet er endvidere at nedbringe antallet af voldsepisoder og konflikter, at opnå bedre

sikkerhed for andre patienter og medarbejdere og at forebygge anvendelse af tvang over for målgruppen.

For så vidt angår personkredsen omfattet af psykiatrilovens § 42 a, fremgår det af bemærkningerne til lovforslaget, jf. Folketingstidende 2016-2017, tillæg A, L 207, side 4, der dannede grundlag for bestemmelsen, at der er tale om frivillige ophold for patienter, som skal afgive informeret samtykke til opholdet efter de almindelige regler i kapitel 5 i sundhedsloven. Det fremgår endvidere, at børn og unge under 18 år ikke vil være omfattet af reglerne om de særlige pladser på psykiatrisk afdeling.

I henhold til psykiatrilovens § 42 c, stk. 1, skal visitationen til en særlig plads på psykiatrisk afdeling tage udgangspunkt i den enkelte patients behov. Der kan visiteres til et ophold på en af de særlige pladser på psykiatrisk afdeling, hvis patienten vurderes at være til nærliggende og væsentlig fare for andre, uforudsigelig i sin adfærd, have en svær psykisk lidelse, særlige sociale problemer, og hvis patientens forløb er karakteriseret ved gentagne indlæggelser eller én længerevarende indlæggelse i den regionale psykiatri. Opholdet skal derudover vurderes at have afgørende betydning for at kunne imødekomme den pågældendes særlige behov for behandling, rehabilitering og støtte, herunder eventuelt misbrugsbehandling, ligesom opholdet på baggrund af en begrundet formodning skal vurderes at være egnet til at forhindre, at patienten vil indtage eller købe rusmidler, anskaffe farlige genstande eller begå kriminalitet, herunder udøve vold.

Samtlige af de seks visitationskriterier i psykiatrilovens § 42 c, stk. 1, skal således være opfyldt for at en patient kan visiteres til en særlig plads.

Bestemmelsen betyder endvidere, at patienten ikke bør være indskrevet på en af de særlige pladser på psykiatrisk afdeling, hvis vedkommendes behov kan dækkes via andre indsatser efter serviceloven, herunder socialpædagogisk bistand, botilbud m.v.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, jf. Folketingstidende 2016-2017, tillæg A, L 207, side 9, der dannede grundlag for bestemmelsen, at faren, som nævnt i bestemmelsens nr. 1, skal være nærliggende og væsentlig. Farlighedsbegrebet omfatter en vis kvalificeret og aktuel fare, herunder også trusler om vold, brandstiftelse og lignende handlinger.

Kriteriet i bestemmelsens nr. 2 om tilstedeværelse af en svær psykisk lidelse omfatter et meget bredt spektrum af tilstande, med lidelser af meget forskellig karakter i forhold til årsag, naturhistorie, fremtrædelsesform m.v., ligesom de enkelte tilstande, uanset diagnose, hos den enkelte kan fremtræde af meget varierende sværhedsgrad. Efter kriteriets ordlyd skal der således foreligge en diagnose hos patienten.

Kriteriet i bestemmelsens nr. 3 om særlige sociale problemer indebærer, at blandt andet patienter med psykiatriske lidelser, misbrug eller en flerhed af sociale problemer, som samtidig eksempelvis ikke kan bo for sig selv og har brug for hjælp og støtte til at klare hverdagen, vil kunne være omfattet af bestemmelsen.

Kriteriet i bestemmelsens nr. 4 om at patientens forløb er karakteriseret ved gentagne indlæggelser eller én længerevarende indlæggelse i den regionale psykiatri, indebærer, at patienten enten har været indlagt 3-5 gange inden for det seneste år, eller minimum 2-3 uger inden for det seneste år.

Kriteriet i bestemmelsens nr. 5 indebærer, at opholdet skal vurderes at have afgørende betydning for at kunne imødekomme den pågældendes særlige behov for behandling, rehabilitering og støtte, herunder eventuelt misbrugsbehandling. Det er dermed forudsat i lovbemærkningerne, jf. Folketingstidende 2016-2017, tillæg A, L 207, side 18, at målgruppen for de særlige pladser er en mindre gruppe patienter, der har behov for en specialiseret, stabil og helhedsorienteret indsats, der rummer både behandling for psykiske lidelser, en social indsats, rehabilitering og i mange tilfælde også misbrugsbehandling. Patienterne vil være patienter, som er særligt udsatte med svære psykiske lidelser, udadretterende og uforudsigelig adfærd, gentagne indlæggelser, afbrudte behandlingsforløb og ofte misbrug og/eller dom til behandling.

Kriteriet i bestemmelsens nr. 6 indebærer, at visitationsforummet skal foretage en vurdering af, om opholdet på baggrund af en begrundet formodning vurderes at være egnet til at forhindre, at patienten vil indtage eller købe rusmidler, anskaffe farlige genstande eller begå kriminalitet, herunder udøve vold.

2.1.2 Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

De første særlige pladser på psykiatrisk afdeling stod klar til brug i marts 2018, og primo oktober 2018 var der blevet oprettet 83 særlige pladser på psykiatriske afdelinger rundt omkring i landet.

Kun få borgere er dog blevet visiteret til en særlig plads, hvorfor en stor del af pladserne står tomme. Således stod 43 ud af de 83 særlige pladser tomme primo oktober 2018.

Danske Regioner og KL har i forbindelse med økonomiforhandlingerne for 2018 samt ved drøftelser med Sundheds- og Ældreministeriet bemærket, at visitationskriterierne efter deres vurdering begrænser muligheden for at visitere alle patienter i den relevante målgruppe. Ud over opfyldelsen af de konkrete kriterier, har det endvidere vist sig unødigt begrænsende, at patienter, som opfylder størstedelen, men ikke samtlige af de seks kriterier, og som vurderes at få gavn af ophold på en særlig plads, ikke kan visiteres hertil.

Sundheds- og Ældreministeriet finder det på den baggrund hensigtsmæssigt at justere visitationskriterierne for ophold på en særlig plads for at sikre, at der i højere grad bliver visiteret særligt udsatte personer med behov for en specialiseret, stabil og helhedsorienteret indsats til de særlige pladser. Dette vil kunne medvirke til at reducere antallet af voldsepisoder og konflikter på bosteder og give tryggere forhold for både medarbejdere og de øvrige beboere på bostederne.

Det foreslås derfor, at tre af de seks visitationskriterier justeres, og at der alene skal ske opfyldelse af fire af de seks af visitationskriterier.

Med den foreslåede ændring vil det således fremgå af § 42 c, stk. 1, at der kan visiteres til ophold på en særlig plads på psykiatrisk afdeling, hvis patienten vurderes at være eller i risiko for at blive til fare for andre og uforudsigelig i sin adfærd, har eller må formodes at have en svær psykisk lidelse, og har særlige sociale problemer. Disse tre betingelser vil efter forslaget skulle være opfyldt.

Derudover skal ét af de følgende tre kriterier være opfyldt: Patientens forløb skal være karakteriseret ved gentagne indlæggelser eller én længerevarende indlæggelse i den regionale psykiatri, patientens ophold skal vurderes at være det bedst egnede for at kunne imødekomme den pågældendes særlige behov for behandling, rehabilitering og støtte, herunder eventuelt misbrugsbehandling, eller opholdet skal på baggrund af en begrundet formodning vurderes at være egnet til at forhindre, at patienten vil indtage eller købe rusmidler, anskaffe farlige genstande eller begå kriminalitet, herunder udøve vold.

Den foreslåede bestemmelse indebærer således i modsætning til den gældende bestemmelse, at de tre første visitationskriterier i § 42, c, stk. 1, skal være opfyldt, samt herudover blot ét af visitationskriterierne i bestemmelsens nr. 1-3. Det bemærkes i den forbindelse, at de tre første kriterier betragtes som de mest væsentlige i forbindelse med visitationen til ophold på en særlig plads på psykiatrisk afdeling.

Det foreslås, at farlighedskriteriet i den nugældende § 42 c, stk. 1, nr. 1, lempes, således at det vil være tilstrækkeligt, at patienten vurderes at være eller i risiko for at blive til fare for andre. Farlighedsbegrebet vil således ikke længere nødvendigvis omfatte et krav om en vis kvalificeret og aktuel fare. Det vil være tilstrækkeligt, hvis eksempelvis personale på et bosted eller lignende vurderer, at patienten er i risiko for at blive til fare for andre eller utilregnelig i sin adfærd.

Det foreslås derudover, at kriteriet i den nugældende § 42 c, stk. 1, nr. 2 lempes således, at patienten har eller må formodes at have en svær psykisk lidelse. Med ændringen vil det fremover ikke være påkrævet, at patienten har fået stillet en endelig diagnose for at blive visiteret til en særlig plads på psykiatrisk afdeling. Formålet med lempelsen er at undgå situationer, hvor patienter grundet eksempelvis afbrudte behandlingsforløb og kaotiske livsforhold ikke har fået stillet en endelig diagnose, men hvor sundhedspersoner formoder, at patienten har en svær psykisk lidelse.

Det foreslås endvidere, at kriteriet i den nugældende § 42 c, stk. 1, nr. 5 lempes således, at opholdet vurderes at være det bedst egnede for at kunne imødekomme den pågældendes særlige behov for behandling, rehabilitering og støtte, herunder eventuelt misbrugsbehandling. Baggrunden for ændringen er, at det i praksis har vist sig udfordrende for visitationsforummet at vurdere, om opholdet på en særlig plads på psykiatrisk afdeling vil have "afgørende" betydning for patienten. Det vil således være mere hensigtsmæssigt, at visitationsforummet foretager en vurdering af, om et ophold på en særlig plads vil være det bedst egnede for at kunne imødekomme patientens særlige behov.

Det forudsættes med lovforslaget, at varigheden af opholdet på en særlig plads vil være mellem tre til 12 måneder. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, som dannede grundlag for lovforslaget, jf. Folketingstidende 2016-2017, tillæg A, L 207, side 5, at den vejledende behandlingsperiode er tre til seks måneder. Dette er efter KL's praktiske erfaringer for kort tid i forhold til den behandlingsindsats, der typisk vil være behov for, da der blandt andet skal være en dialog med borgeren samt planlægning af opholdet. Længden af opholdet vil dog skulle fastsættes ud fra en konkret lægefaglig vurdering, og nogle patienters ophold på en særlig plads vil således være af kortere varighed end tre måneder, mens andre ophold vil være længere end 12 måneder. Det forudsættes dog, at opholdet på en særlig plads på psykiatrisk afdeling fortsat er af midlertidig karakter.

2.2 Indstillingsret for regionsrådet

2.2.1 Gældende ret

Efter psykiatrilovens § 42 b, stk. 2, opretter regionsrådene i hver region et visitationsforum. Regionsrådet afholder udgifterne til etablering og drift heraf og sekretariatsbetjener visitationsforummet.

Visitationsforummet udfærdiger efter anmodning fra kommunalbestyrelsen i patientens handlekommune snarest og senest inden 14 kalenderdage en indstilling til kommunalbestyrelsen i patientens handlekommune om visitation til en af de særlige pladser på psykiatrisk afdeling, jf. psykiatrilovens § 42 b, stk. 3.

Indstillingen skal indeholde en redegørelse for, om de enkelte visitationskriterier i henhold til psykiatrilovens § 42 c, stk. 1, er opfyldt. Forud for fremsendelse af indstillingen til kommunalbestyrelsen skal patienten og en eventuel værge eller en anden relevant person i patientens netværk så vidt muligt inddrages, og eventuelle bemærkninger fra de pågældende skal indgå i indstillingen.

Det er således alene kommunalbestyrelsen i patientens handlekommune, som kan anmode visitationsforummet om at udfærdige en indstilling til kommunalbestyrelsen i patientens handlekommune.

2.2.2 Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

På baggrund af, at de særlige pladser ikke er blevet anvendt i det forventede omfang, finder Sundheds- og Ældreministeriet det hensigtsmæssigt, at den regionale psykiatris indsigt og viden om de enkelte borgeres behov bringes bedre i spil ved vurderingen af patienter, som allerede har en kontakt med det regionale sygehusvæsen.

Med den foreslåede ændring vil det derfor fremgå af psykiatrilovens § 42 b, stk. 3, 1. pkt., at både kommunalbestyrelsen i patientens handlekommune og regionsrådet i patientens bopælsregion, kan anmode visitationsforummet om snarest og senest inden for 14 kalenderdage at udfærdige en indstilling til kommunalbestyrelsen i patientens handlekommune om visitation til en af de særlige pladser.

Med forslaget får regionsrådet som noget nyt mulighed for at anmode visitationsforummet om at indstille en patient til ophold på en særlig plads. Det er således hensigten, at regionsrådet, eksempelvis på baggrund af oplysninger fra en overlæge eller andre ansatte tilknyttet en psykiatrisk afdeling, som har kendskab til eller indsigt i en patients behov, kan anmode visitationsforummet om at udfærdige en indstilling. Det vil være op til regionsrådet at fastsætte den nærmere organisering og administrative struktur for anmodningsprocessen.

Det bemærkes, at det med forslaget fortsat vil være kommunalbestyrelsen i patientens handlekommune, der træffer afgørelse om visitation af patienten til ophold på en af de særlige pladser på psykiatrisk afdeling, jf. psykiatrilovens § 42 b, stk. 1.

2.3 Videregivelse af oplysninger

2.3.1 *Gældende ret*

I henhold til psykiatrilovens § 42 h, stk. 1, kan kommunalbestyrelsen og visitationsforummet indhente relevante oplysninger, herunder helbredsoplysninger og sociale oplysninger, om patienten fra sygehusafdelinger, den ambulante psykiatri, myndigheder, privatpraktiserende sundhedspersoner m.fl., til brug for kommunalbestyrelsens afgørelse om visitation af patienten til en særlig plads på psykiatrisk afdeling, til brug for visitationsforummets indstilling om visitation af patienten efter § 42 b og til brug for visitationsforummets revurdering efter § 42 d. De pågældende sygehusafdelinger, myndigheder, privatpraktiserende sundhedspersoner m.fl. skal videregive de pågældende oplysninger, hvis videregivelsen må anses for nødvendig af hensyn til vurderingen af, om patienten skal visiteres til afdelingen.

2.3.2 *Sundheds- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning*

Det foreslås, at der som en konsekvens af forslaget om regionsrådets indstillingsret, foretages en ændring i psykiatrilovens § 42 h, stk. 1, om videregivelse af oplysninger, så regionsrådet får mulighed for at indhente relevante oplysninger om patienten på tilsvarende vis som kommunalbestyrelsen og visitationsforummet.

2.4 Præcisering af persongruppen til de særlige pladser

Det fremgår alene af bemærkningerne til lovforslagets § 42 a, stk. 2, der dannede grundlag for det nugældende kapitel 12, jf. Folketingstidende 2016-2017, tillæg A, L 207, side 4, at børn og unge under 18 år ikke vil være omfattet af reglerne om de særlige pladser, og at patienterne skal afgive informeret samtykke til opholdet efter de almindelige regler i kapitel 5 i sundhedsloven.

Årsagen til, at patienter under 18 år ikke er omfattet af reglerne om de særlige pladser er, at målgruppen for de særlige pladser er mennesker, som har dybtgående, udadreagerende adfærd, tværfaglige og komplicerede problemer, og har været indlagt gentagne gange. Kombinationen af disse forhold vil oftest gøre sig gældende for voksne patienter over 18 år. Patienter under 18 år vil desuden som oftest være

omfattet af andre indsatser inden for både psykiatriområdet og socialområdet.

Sundheds- og Ældreministeriet finder det på denne baggrund hensigtsmæssigt, at der foretages en præcisering af, hvad der allerede er gældende i § 42 a, stk. 2, så det nu fremgår udtrykkeligt af loven, at patienterne skal være habile, fyldt 18 år og give informeret samtykke til en intensiv og helhedsorienteret behandling på en særlig plads på en psykiatrisk afdeling. Der er således ikke tale om en materiel ændring af loven.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske konsekvenser eller implementeringskonsekvenser af betydning for det offentlige. Der vil dog være positive konsekvenser i forhold til en bedre kapacitetsudnyttelse af de særlige pladser.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget vurderes ikke at medføre økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Administrative konsekvenser for borgere

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslaget har i perioden fra den 29. oktober 2018 til den 21. november 2018 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Danske Regioner, KL, Regionernes Lønnings- og Takstnævn, Region Hovedstaden, Region Sjælland, Region Syddanmark, Region Midtjylland, Region Nordjylland, 3F, Ansatte Tandlægers Organisation, Danmarks Apotekerforening, Danmarks Optikerforening, Dansk Kiropraktor Forening, Dansk Psykolog Forening, Dansk Psykoterapeutforening, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Sygeplejeråd, Dansk Tandplejerforening, Danske Bandagister, Danske Bioanalytikere, Danske Dental Laboratorier, Danske Fodterapeuter, Danske Fysioterapeuter, De Offentlige Tandlæger, Den Danske Dommerforening, Den Danske Dyrlegeforening, Ergoterapeutforeningen, Farmakonomforeningen, FOA, Foreningen af Kliniske Diætister, Foreningen af Speciallæger, Jordemoderforeningen, Landsforeningen af Kliniske Tandteknikere, Lægeforeningen, Organisationen af Lægevidenskabelige Selskaber, Praktiserende Lægers Organisation, Praktiserende Tandlægers Organisation, Psykolognævnet, Radiograf Rådet, Socialpædagogernes Landsforbund, Tandlægeforeningen, Yngre Læger, Alzheimerfor-

eningen, Bedre Psykiatri, Dansk Handicap Forbund, Danske Handicaporganisationer, Danske Patienter, Danske Ældre-råd, Det Centrale Handicapråd, Diabetesforeningen, Gigtforeningen, Hjernesagen, Hjerteforeningen, Høreforeningen, Kost- og Ernæringsforbundet, Kræftens Bekæmpelse, Landsforeningen af nuværende og tidligere psykiatribrugere (LAP), Landsforeningen LEV, Landsforeningen mod spiseforstyrrelser og selvskaade (LMS), Landsforeningen SIND, Patientforeningen, Patientforeningen i Danmark, Patientforeningernes Samvirke, Scleroseforeningen, Sjældne Diagnoser, Udviklingshæmmedes Landsforbund, ÆldreForum, Ældresagen, Advokatrådet, Brancheforeningen for Private Hospitaller og Klinikker, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk IT – Råd for IT-og persondatasikkerhed, Dansk Psykiatrisk Selskab, Dansk Selskab for Almen Medicin, Dansk Selskab for Patientsikkerhed, Dansk Selskab for Klinisk Farmakolo-

gi, Dansk Selskab for Retsmedicin, Dansk Standard, Danske Dental Laboratorier, Danske Seniorer, Dignity – Dansk Institut mod Tortur, Forbrugerrådet, Foreningen af Kommunale Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer i Danmark, Forsikring & Pension, Retspolitisk Forening, Tandlægeforeningens Tandskadeerstatning, Ankestyrelsen, Datatilsynet, Den Nationale Videnskabsetiske Komité, Det Ethiske Råd, Erhvervsstyrelsen, Finanstilsynet, Færøernes Landsstyre, Grønlands Selvstyre, Institut for Menneskerettigheder, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Lægemiddelstyrelsen, Patienterstatningen, Rigsadvokaten, Rigsombudsmanden på Færøerne, Rigsombudsmanden på Grønland, Rigspolitiet, Rådet for Digital Sikkerhed, Rådet for Socialt Udsatte, Statens Serum Institut, Sundhedsstyrelsen, Sundhedsdatastyrelsen og Styrelsen for Patientsikkerhed.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Positive konsekvenser i forhold til en bedre kapacitetsudnyttelse af de særlige pladser	Ingen
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/Går videre end minimumskrav i EU-regulering	JA	NEJ X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det følger af psykiatrilovens § 42 a, stk. 2, at formålet med de særlige pladser er at tilbyde en intensiv og helhedsorienteret behandlings- og rehabiliteringsindsats med henblik på at stabilisere patientens helbred og forbedre patientens evne til at mestre hverdagen, herunder ved psykiatrisk behandling og frivillig misbrugsbehandling og ved social-

faglige indsatser, beskæftigelse og aktiviteter. Formålet er også at nedbringe antallet af voldsepisoder og konflikter, at opnå bedre sikkerhed for andre patienter og medarbejdere og at forebygge anvendelsen af tvang over for målgruppen.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, jf. Folketingsstidende 2016-2017, tillæg A, L 207, side 4, der dannede grundlag for § 42 a, stk. 2, at der er tale om frivillige ophold for patienter over 18 år, som skal afgive informeret samtykke til opholdet efter de almindelige regler i kapitel 5 i sundhedsloven.

Årsagen til, at patienter under 18 år ikke er omfattet af reglerne om de særlige pladser er, at målgruppen for de særlige pladser er mennesker, som har dybtgående, udadreagerende adfærd, tværfaglige og komplicerede problemer, og har været indlagt gentagne gange. Kombinationen af disse forhold vil oftest gøre sig gældende for voksne patienter over 18 år. Patienter under 18 år vil desuden som oftest være omfattet af andre indsatser inden for både psykiatriområdet og socialområdet.

Det foreslås at ændre § 42 a, stk. 2, således at det udtrykkeligt fremgår, at formålet med pladserne er at tilbyde habile patienter, der er fyldt 18 år og giver informeret samtykke hertil, en intensiv og helhedsorienteret behandlings- og rehabiliteringsindsats.

Til nr. 2

Det følger af psykiatrilovens § 42 b, stk. 3, at visitationsforummet efter anmodning fra kommunalbestyrelsen i patientens handlekommune snarest og senest inden 14 kalenderdage udfærdiger en indstilling til kommunalbestyrelsen i patientens handlekommune om visitation til en af de særlige pladser på psykiatrisk afdeling. Indstillingen skal indeholde en redegørelse for, om de enkelte visitationskriterier i henhold til psykiatrilovens § 42 c, stk. 1, er opfyldt. Forud for fremsendelse af indstillingen til kommunalbestyrelsen skal patienten og en eventuel værge eller anden relevant person i patientens netværk så vidt muligt inddrages, og eventuelle bemærkninger fra de på pågældende skal indgå i indstillingen.

Det foreslås med en ændring af § 42 b, stk. 3, at fastsætte, at også regionsrådet i patientens bopælsregion skal have mulighed for at anmode visitationsforummet om at udfærdige indstilling til kommunalbestyrelsen i patientens handlekommune om visitation til en af de særlige pladser på psykiatrisk afdeling.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er at bringe den regionale psykiatris indsigt og viden om de enkelte borgers behov bedre i spil ved vurderingen af patienter, som allerede har en kontakt med det regionale sygehusvæsen.

Til nr. 3

Det følger af psykiatrilovens § 42 c, stk. 1, at visitationen til en af de særlige pladser på psykiatrisk afdeling skal tage udgangspunkt i den enkelte patients behov. Der kan visiteres til ophold på en særlig plads på psykiatrisk afdeling, hvis følgende kriterier er opfyldt:

I henhold til § 42 c, stk. 1, nr. 1, skal patienten vurderes at være til nærliggende og væsentlig fare for andre og uforudsigelig i sin adfærd. Farlighedsbegrebet omfatter en vis kvalificeret og aktuel fare, herunder også trusler om vold, brandstiftelse og lignende handlinger.

I henhold til § 42 c, stk. 1, nr. 2, skal patienten desuden have en svær psykisk lidelse, hvilket omfatter et meget bredt spektrum af tilstande, med lidelser af meget forskellig karakter i forhold til årsag, naturhistorie, fremtrædelsesform, m.v.

I henhold til § 42 c, stk. 1, nr. 3, skal patienten have særlige sociale problemer, hvilket indebærer, at blandt andet patienter med psykiatriske lidelser, misbrug eller en flerhed af sociale problemer, som samtidig eksempelvis ikke kan bo for sig selv og har brug for hjælp og støtte til at klare hverdagen, vil kunne være omfattet.

I henhold til § 42 c, stk. 1, nr. 4 skal patientens forløb være karakteriseret af gentagne indlæggelser eller én længerevarende indlæggelse i den regionale psykiatri. Dette indebærer, at patienten enten har været indlagt 3-5 gange inden for det seneste år, eller minimum 2-3 uger inden for det seneste år

I henhold til § 42 c, stk. 1, nr. 5, skal opholdet vurderes at have afgørende betydning for at kunne imødekomme den pågældendes særlige behov for behandling, rehabilitering og støtte, herunder eventuelt misbrugsbehandling. Det forudsættes dermed, at målgruppen for de særlige pladser er en mindre gruppe patienter, der har behov for en specialiseret, stabil og helhedsorienteret indsats, der rummer både behandling for psykiske lidelser, en social indsats, rehabilitering og i mange tilfælde også misbrugsbehandling.

I henhold til § 42 c, stk. 1, nr. 6 skal opholdet på baggrund af en begrundet formodning vurderes at være egnet til at forhindre, at patienten vil indtage eller indkøbe rusmidler, anskaffe farlige genstande eller begå kriminalitet, herunder udøve vold.

Det foreslås at nyaffatte § 42 c, stk. 1, hvorefter tre af de seks visitationskriterier lempes, og der alene skal ske opfyldelse af i alt fire af de seks af visitationskriterier. Følgende tre visitationskriterier foreslås lempet:

For så vidt angår kriteriet i den nugældende § 42 c, stk. 1, nr. 1, foreslås det, at kriteriet lempes således, at det vil være tilstrækkeligt, at patienten vurderes at være eller i risiko for at blive til fare for andre. Farlighedsbegrebet vil derfor ikke længere nødvendigvis omfatte et krav om en vis kvalificeret og aktuel fare.

For så vidt angår kriteriet i den nugældende § 42 c, stk. 1, nr. 2, foreslås det, at kriteriet lempes således, at patienten har eller må formodes at have en svær psykisk lidelse. Med ændringen vil det fremover ikke være påkrævet, at patienten har fået stillet en endelig diagnose, for at blive visiteret til en særlig plads på psykiatrisk afdeling.

For så vidt angår kriteriet i den nugældende § 42 c, stk. 1, nr. 5, foreslås det, at kriteriet lempes således, at opholdet vurderes at være det bedst egnede for at kunne imødekomme den pågældendes særlige behov for behandling, rehabilitering og støtte, herunder eventuelt misbrugsbehandling. Baggrunden for ændringen er, at det i praksis har vist sig udfordrende for visitationsforummet at vurdere, om opholdet på en særlig plads på psykiatrisk afdeling vil have "afgørende" betydning for patienten.

Der foreslås ikke lempelser af kriterierne i de nugældende § 42 c, stk. 1, nr. 3, 4 og 6, som således skal forstås som beskrevet i bemærkningerne, der dannede grundlag for bestemmelsen.

Med den foreslåede ændring kan der således visiteres til ophold på en særlig plads på psykiatrisk afdeling, hvis patienten vurderes at være eller i risiko for at blive til fare for andre og uforudsigelig i sin adfærd, har eller må formodes at have en svær psykisk lidelse, og har særlige sociale problemer.

Derudover skal ét af følgende kriterier være opfyldt: Patientens forløb skal være karakteriseret ved gentagne indlæggelser eller én længerevarende indlæggelse i den regionale psykiatri, patientens ophold skal vurderes at være det bedst egnede for at kunne imødekomme den pågældendes særlige behov for behandling, rehabilitering og støtte, herunder eventuelt misbrugsbehandling, eller opholdet skal på baggrund af en begrundet formodning vurderes at være egnet til at forhindre, at patienten vil indtage eller købe rusmidler, anskaffe farlige genstande eller begå kriminalitet, herunder udøve vold.

Formålet med forslaget er at sikre, at der i højere grad bliver visiteret særligt udsatte personer med behov for en specialiseret, stabil og helhedsorienteret indsats til de særlige pladser, og at visitationskriterierne ikke virker unødigt begrænsende i denne forbindelse.

Det fremgår endvidere af bemærkningerne til lovforslaget jf. Folketingstidende 2016-2017, tillæg A, L 207, side 6, at det er hensigten, at et ophold på en af de særlige pladser på psykiatrisk afdeling skal være af midlertidig karakter på ca. tre til seks måneder, hvor stabile behandlings- og recoveryforløb sikres gennem faste rammer og en helhedsorienteret indsats.

Det har dog i praksis vist sig, at der findes patienter, som har behov for et længere ophold end seks måneder. Den vejledende opholdslængde udvides derfor fra tre til seks måneders ophold til tre til 12 måneders ophold.

Længden af opholdet er vejledende og fastsættes ud fra en konkret lægefaglig vurdering. Der vil derfor være nogle ophold, der er af kortere varighed end tre måneder, mens andre ophold vil vare længere end 12 måneder.

Til nr. 4

I henhold til psykiatrilovens § 42 h, stk. 1, kan kommunalbestyrelsen og visitationsforummet indhente relevante op-

lysninger, herunder helbredsoplysninger og sociale oplysninger, om patienten fra sygehusafdelinger, den ambulante psykiatri, myndigheder, privatpraktiserende sundhedspersoner m.fl., til brug for kommunalbestyrelsens afgørelse om visitation af patienten til en af de særlige pladser på psykiatrisk afdeling, til brug for visitationsforummets indstilling om visitation af patienten efter § 42 b og til brug for visitationsforummets revurdering efter § 42 d. De pågældende sygehusafdelinger, myndigheder, privatpraktiserende sundhedspersoner m.fl. skal videregive de pågældende oplysninger, hvis videregivelsen må anses for nødvendig af hensyn til vurderingen af, om patienten skal visiteres til afdelingen.

Det foreslås, at der som en konsekvens af forslaget om regionsrådets indstillingsret, foretages en ændring i psykiatrilovens § 42 h, stk. 1, om videregivelse af oplysninger, så regionsrådet får mulighed for at indhente relevante oplysninger om patienten på tilsvarende vis som kommunalbestyrelsen og visitationsforummet til brug for visitationen til en særlig plads.

Til § 2

Bestemmelsen vedrører lovens ikrafttrædelsestidspunkt.

Det foreslås med bestemmelsen, at loven træder i kraft den 1. april 2019.

Til § 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men lovens § 1 kan ved kongelig anordning sættes helt eller delvist i kraft for Færøerne med de ændringer, som de færøske forhold tilsiger.

Ved L 1406 af den 27. december 2008 om ændring af sundhedsvæsenet i Grønland overtog hjemmestyret sagsområdet tvang i psykiatrien pr. 1. januar 2009 i henhold til hjemmestyrelovens § 7, jf. § 5, hvorfor loven ikke kan sættes i kraft for Grønland.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om anvendelse af tvang i psykiatrien m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1160 af 29. september 2015, som ændret ved § 7 i lov nr. 656 af 8. juni 2016 og § 1 i lov nr. 691 af 8. juni 2017, foretages følgende ændringer:

§ 42 a. ---

Stk. 2. Formålet med pladserne er at tilbyde en intensiv og helhedsorienteret behandlings- og rehabiliteringsindsats med henblik på at stabilisere patientens helbred og forbedre patientens evne til at mestre hverdagen, herunder ved psykiatrisk behandling og frivillig misbrugsbehandling og ved socialfaglige indsatser, beskæftigelse og aktiviteter. Formålet er også at nedbringe antallet af voldsepisoder og konflikter, at opnå bedre sikkerhed for andre patienter og medarbejdere og at forebygge anvendelsen af tvang over for målgruppen.

Stk. 3. ---

§ 42 b. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Efter anmodning fra kommunalbestyrelsen i patientens handlekommune udfærdiger visitationsforummet snarest og senest inden for 14 kalenderdage en indstilling til kommunalbestyrelsen i patientens handlekommune om visitation til en af de særlige pladser på psykiatrisk afdeling. Indstillingen skal indeholde en redegørelse for, om de enkelte visitationskriterier, jf. § 42 c, er opfyldt. Forud for fremsendelse af indstillingen til kommunalbestyrelsen skal patienten og eventuel værge eller en anden relevant person i patientens netværk så vidt muligt inddrages, og eventuelle bemærkninger fra de pågældende skal indgå i indstillingen.

Stk. 4-7. ---

§ 42 c. Visitationen til en af de særlige pladser på psykiatrisk afdeling skal tage udgangspunkt i den

1. I § 42 a, *stk. 2, 1. pkt.*, indsættes efter »tilbyde«: »habile patienter, der er fyldt 18 år og giver informeret samtykke hertil,«.

2. I § 42 b, *stk. 3, 1. pkt.*, indsættes efter »fra kommunalbestyrelsen i patientens handlekommune«: »eller regionsrådet i patientens bopælsregion«.

3. § 42 c, *stk. 1*, affattes således: »Visitation til en af de særlige pladser på psykiatrisk afdeling skal

enkelte patients behov. Der kan visiteres til et ophold på en af de særlige pladser på psykiatrisk afdeling hvis:

- 1) patienten vurderes at være til nærliggende og væsentlig fare for andre uforudsigelig i sin adfærd,
- 2) patienten har en svær psykisk lidelse,
- 3) patienten har særlige sociale problemer
- 4) patientens forløb er karakteriseret ved gentagne indlæggelser eller én længerevarende indlæggelse i den regionale psykiatri.
- 5) opholdet vurderes at have afgørende betydning for at kunne imødekomme den pågældendes særlige behov for behandling, rehabilitering og støtte, herunder eventuelt misbrugsbehandling, og
- 6) opholdet på baggrund af en begrundet formodning vurderes at være egnet til at forhindre, at patienten vil indtage eller købe rusmidler, anskaffe farlige genstande eller begå kriminalitet, herunder udøve vold.

Stk. 2. ---

§ 42 h. Til brug for kommunalbestyrelsens afgørelse om visitation af patienten til en af de særlige pladser på psykiatrisk afdeling, til brug for visitationsforummets indstilling om visitation af patienten efter § 42 b og til brug for visitationsforummets revidering efter § 42 d kan kommunalbestyrelsen og visitationsforummet indhente relevante oplysninger, herunder helbredsoplysninger og sociale oplysninger, om patienten fra sygehusafdelinger, den ambulante psykiatri, myndigheder, privatpraktiserende sundhedspersoner m.fl. De pågældende sygehusafdelinger, myndigheder, privatpraktiserende sundhedspersoner m.fl. skal videregive de pågældende oplysninger, hvis videregivelsen må anses for nødvendig af hensyn til vurderingen af, om patienten skal visiteres til afdelingen.

Stk. 2. ---

tage udgangspunkt i den enkeltes behov. Der kan visiteres til ophold på en af de særlige pladser på psykiatrisk afdeling, hvis patienten vurderes at være eller i risiko for at blive til fare for andre og uforudsigelig i sin adfærd, har eller må formodes at have en svær psykisk lidelse, har særlige sociale problemer, samt hvis:

- 1) Patientens forløb er karakteriseret ved gentagne indlæggelser eller én længerevarende indlæggelse i den regionale psykiatri, eller
- 2) opholdet vurderes at være det bedst egnede for at kunne imødekomme den pågældendes særlige behov for behandling, rehabilitering og støtte, herunder eventuelt misbrugsbehandling, eller
- 3) opholdet på baggrund af en begrundet formodning vurderes at være egnet til at forhindre, at patienten vil indtage eller købe rusmidler, anskaffe farlige genstande eller begå kriminalitet, herunder udøve vold.«

4. I § 42 h, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »kommunalbestyrelsens«: »eller regionsrådets« og efter »kommunalbestyrelsen«: », regionsrådet.«